

Kiss Judit Ágnes

A Halál milongát táncolEurópa Kiadó
Budapest, 2017

Varga Kinga

DIMENZIÓK KÖZÖTT

A kifejezetten költői, dallamos cím, *A Halál milongát táncol* pontosan adja vissza Kiss Judit Ágnes 429 oldalas regényének alaphangulatát. A szöveg erénye atmoszférateremtő erejében rejlik, így olvasása közben már-már egy Marquez-elbeszélés fojtott világában érezhetjük magunkat. A könnyed hangvételű, laza mondatszövésű, egyszerű nyelvezetű szöveget különböző beszédmodok éltetik. Az öt részre, úgynevezett tanácsokra oszló regény minden szempontból a tangó világára épül, ennek megfelelően egy feltehetően dél-amerikai kisváros szolgál a cselekmény helyszínéül. A történet kezdetén in medias res csöppenünk a helyi tangófesztiválra, az élet és szerelem táncának ünnepére. A központi helyszín, a Tango Neon mulató a világ minden tájáról várja és összegyűjti e vad tánc szerelmeseit, miközben – ez már az első oldalakon egyértelmű – a világvége elérkezése is várható.

A jó alapötletet tovább színezik az egyedi karakterek. Először a gazdag és több mint százhusz éves (az említett mágikus realista rokonság, ugye) Lucia Pérez tűnik fel, aki úgy gondolja, hogy a tangó révén kijátszhatja a halált. Az első néhány oldal figyelemfelkeltő felütését követően fölmerül a kérdés: hogyan lehet továbblépni? A történet azonban jó ritmusban hömpölyög, a szerző ügyesen oldja meg a szereplők egymáshoz kapcsolódását, akik át is veszik egymástól a központi karakter

szerepét, a másodikból lesz az első, és így tovább. (Később aztán felbomlik ez a látszólagos rend, és keverednek az elbeszélismódok, valamint a szereplők helyzetei is.) Lucia Pérez után a táncosa és egyben szeretője, Segadrito lép a színre, őt pedig egy Lorena nevű nő követi, akivel ez a fiú váratlanul találkozik, és akibe csakhamar bele is szeret. Már itt, az első képeknél is különös, spirituális atmoszféra lengi be az elbeszélés világát. Lucia Péreznek, úgy tűnik, tényleg sikerül kicseleznie a Halált, hiszen már fia, unokái is rég meghaltak, ő pedig még mindig járja a tangót, esténként pedig korrekt bérért hívja magához a szerelmet nem hazudó aktuális szeretőt. Annál különösebb, hogy ő lesz az első, akit a Halál, egy vad férfi táncos képében mégis magával visz, ugyanakkor, amikor különböző európai városokban szintén elragad egy-egy halandót – ezt feltételezhetjük legalábbis azokról, akik egyszerűen eltűnnek a ruháikból tánc közben. Ezekre az eseményekre, bár nagy nyilvánosság előtt történnek, senki sem emlékszik, csak azt észlelik, Lucia Pérez egy ideje nem jár be a mulatóba.

A végítéletvárók eközben egy másik épületben, az Ultimo Besóban gyülekeznek, ahol szintén sokan táncolnak, de ahol inkább térítéssel és igehirdetéssel foglalatoskodnak, merthogy, mint mondják, közel van a végső óra, de a benne bízokat az Úr megkíméli. És tényleg: az apokaliptiszis közeledtével sokakat angyalok mentenek ki innen. A regényben az egyes szám harmadik személyű elbeszélő alaphangja mellett ők is megszólalnak. (Ez sokszor az egyik szereplő gondolatait visszaadó függő beszéd formájában jelenik meg.) Az angyalok a démonok elleni végső harcra készülődnek, és az a feladatuk, hogy megvédjék az embereket. A rájuk bízottakat ezért előszeretettel mentik át más dimenziókba, hogy jobbak legyenek a lehetőségeik a harcra.

Amikor e két dimenzió találkozásáról esik szó, akkor válik a regény fontos karakterévé Laura Marín, a fesztivál díszvendége, a tangó mestere. A születés és halál kísérelője ő, afféle bába vagy javasasszony, aki az életbe be- és az életből kilépteti az embereket. A táncosok felnéznek a boszorkányszerű Laura Marínra, aki láthatóan a legtöbbet tudja a világvége eljövételéről, mindennek tetejébe pedig repülni is képes. Mégis, fiatal partnere, akit sehogyan sem tud meggyőzni a küszöbön álló világvégéről, de aki minden előítélet ellenére vele marad, holtan találja reggeli készülődése közepette a karosszékeiben.

Az éjszaka kavalkádját a haláltánc műfajiságának megfelelően mutatja meg a kötet, amelyre – ahogy arról már fennebb is szó esett – jellemző a leginkább dél-amerikai családregényekből ismerős szerzteágazó,

saga jellegű szereplőgárda is. Mintha valamiféle okkult és transzcendens szappanoperát lapozgatnánk – amelyben a karakterábrázolások jók, a jelenetezés azonban túlmagyarázott. A regény számos helyen alkalmaz direkt kommentárt egy-egy eseménnyel, valamint azok jelentőségével kapcsolatban, így pedig éppen attól foszt meg bennünket a szöveg, hogy igazán átéljük a kulcspillanatokat, a leírások apró részletei ráadásul nem elég plasztikusak ahhoz, hogy igazán megelevenedjenek előttünk.

A földről való távozást különleges variációkban mutatja be a regény. Maga a Halál tánc közben visz el a világ különböző városából száznál több embert, akik eltűnnek a táncparketten ruháikból, de akiknek eltűnésére senki sem emlékszik, viszont egyből kerestetni kezdik őket. Közvetlenül ezután váratlanul sokan meghalnak sorban állás, filmnézés vagy egyéb, teljesen átlagos tevékenység közepette, ugyancsak minden előjel nélkül. Történné értelmetlen tömegszerencsétlenségek is, a metróban például több százan fulladnak meg az elszabaduló halálos gáztól. Vannak, akik szebben távoznak. Cilindrónak, a kislfiúnak egy angyal nyújtja a kezét, és együtt emelkednek fel a levegőbe, miközben a gyerek váratlanul könnyebbnek érzi magát. Mások úgy válnak meg ettől a dimenziótól, hogy anyagból energiává változnak, amit a megégett ágyneműjük bizonyít. Ez utóbbi két variánsról egyébként nem tudjuk meg egyértelműen, hogy egyáltalán halál-e, ami pedig meglehetősen zavaró.

A regény talán túl sokat akar. Megjelennek benne a mai élet problémái, élethelyzetei, illetve felbukkan az ugyancsak századunkra jellemző kiüresedtségérzés is. Emberi és isteni tanítások is helyet kapnak továbbá lapjain. Ettől pedig az az érzés alakulhat ki az olvasóban, mintha spirituális bölcselkedést olvasna, abból is túl direktet, méghozzá didaktikus mintázatút. Ilyen például, amikor a szöveg a férfi-nő kapcsolat négy kulcsszavát igyekszik megmagyarázni a tangótáncolás példáján: tisztelet, bizalom, felelősség, odaadás. És ha ez nem lenne elég, ott áll fehéren-feketén az is, hogy manapság ez nem csak heteroszexuális kapcsolatokra vonatkozik. A kötetben lefestett világban pedig – tehetjük hozzá – az egyik legműködőképesebb szerelmi kapcsolódás férfi és férfi között jöhet létre.

A Halál milongát táncol világában a nők az erősebbek, akik rengeteg férfit tesznek tönkre. A férfiak prostituáltakká váltak, ráadásul – szexuálisan legalábbis – képtelenek rá, hogy kielégítsék a nőket. Ebben a köztudatban beteljesületlenek az aktusok, és diszfunkcionális lesz a szexualitás.

A nők átvették tehát az irányítást, de gyereket szülni már nem szeretnének, így aztán – világvége ide vagy oda – a népesség aligha gyarapszik már tovább: a nők megöregednek, a férfiak pedig nem ritkán férfiakat szeretnek, ahogy arról már szó esett.

A regény fordulatai helyenként esetlegesek. Összességében a hangulat, amit teremt, hatásos, a földöntúli, tudaton túli dolgok érzékeltetése véleményem szerint jól sikerült. A karakterek plasztikusak, a velük történő események azonban sokszor mégis árnyaltabb kifejtésre szorulnának. Az apró helyzetek, párbeszédetek gyakran nem hihetőek a regény világán belül sem, így éppen ott érezzük túlságosan nagyvonalúnak a szöveget, ahol éppen a további részletezést igényelnénk. Az utolsó tandában, vagyis az utolsó fejezetben aztán teljesen felbomlik a rend, ami írástechnikailag is jól működik, ezért ezen a részen, amelyet az elszabadultság jár át, már nem volna sportszerű bármiféle törvényszerűséget elvárni, az elbeszélés itt ennek megfelelően szaggatottá lesz.

Amikor beköszönt az apokalipszis, emberek támadnak emberekre, és a harcok eszkalálódásától végül is az őket támogató angyalok védenek meg mindenkit. A felettebb furcsa események végeztével eltűnik a Nap, kihunynak a csillagok, és a Tango Neon nyitott ajtaján túl mindenfelé sötétség árad. Mintha leszakítanának egy papírlapot, megszűnik a fény, és sötétség borul az egész világra, a mulatóra is, ahol a négy szereplő világosságot gyűjt, és továbbra is táncol, mintha rajtuk kívül nem lenne már semmi, az élet azonban, úgy tűnik, valami módon mégis folytatódik. A regény realitása tehát a zárlatban is spiritualitással ötvöződik. Azért az olvasóban marad némi bizonytalanság a világ végét, de igazából nem csak a zárlatot illetően.